

ОГЛЯД судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду

(Спори, що виникають з правочинів, зокрема договорів. Застосування норм процесуального права)

- **Щодо визнання правочину який не вчинено (договір, який не укладено) недійсним**
- **Щодо права покупця на повернення надміру сплачених коштів за фактичну загальну площу об'єкта**
- **Щодо державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності**
- **Щодо набуття особою прав на нерухоме майно**
- **Щодо витрат на професійну правничу допомогу**
- **Щодо розгляду заяви про заміну сторони правонаступником**
- **Щодо звільнення заявника від сплати судового збору**

1. Спори, що виникають з правочинів, зокрема договорів

1.1. Щодо визнання правочину який не вчинено (договір, який не укладено) недійсним

Правочин, який не вчинено (договір, який не укладено), не може бути визнаний недійсним. Визнання договору недійсним є неналежним способом захисту у випадку оспорування самого факту укладення правочину через відсутність волевиявлення (підробку підпису). Такий факт може бути спростований не шляхом подання окремого позову про недійсність правочину, а під час вирішення спору про захист права шляхом визнання обов'язку боржника за договором відсутнім.

**Постанова ВС від 05 березня 2025 року у справі № 554/11260/21
(провадження № 61-5526св24)**

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125673573>

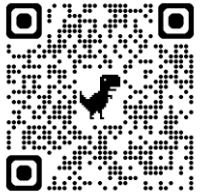

1.2. Щодо права покупця на повернення надміру сплачених коштів за фактичну загальну площу об'єкта

Згідно із законодавством України остаточний розрахунок між управителем ФФБ та довірительом здійснюється на підставі фактичної площі об'єкта. У разі якщо під час технічної інвентаризації буде встановлено, що фактична площа об'єкта є меншою за проєктну, покупець має право на повернення надміру сплачених коштів, а не на вимогу щодо приведення об'єкта у відповідність до проєктних даних.

**Постанова ВС від 12 березня 2025 року у справі № 524/3427/20
(провадження № 61-10017св24)**

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125933056>

1.3. Щодо державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності

Передача майнових прав на торговельну марку за договором про передачу виключних майнових прав потребує обов'язкової реєстрації в державному реєстрі для набуття юридичної сили. Відсутність реєстрації не скасовує дійсність договору, однак до моменту державної реєстрації майнові права інтелектуальної власності в набувача не виникають.

**Постанова ВС від 13 березня 2025 року у справі № 757/49581/23
(провадження № 61-7471св24)**

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126020997>

1.4. Щодо набуття особою прав на нерухоме майно

Якщо в державному реєстрі відсутні відомості про права інших осіб на нерухоме майно або їх обтяження, особа, яка добросовісно спиралася на ці відомості (не знаючи і не маючи підстав знати про існування таких прав чи обтяжень), набуває право на таке майно без обтяжень і прав інших осіб. При цьому, якщо іпотекодержатель протягом тривалого часу не вчиняв дій щодо поновлення реєстрації права іпотеки після її скасування, а набувач майна придбав його за власні кошти та не був пов'язаний з боржником, такий набувач вважається добросовісним, а право іпотеки припиняється.

**Постанова ВС від 26 березня 2025 року у справі № 334/2049/23
(провадження № 61-2727св24)**

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126328353>

2. Застосування норм процесуального права

2.1. Щодо витрат на професійну правничу допомогу

Саме сторона, яка зацікавлена у відшкодуванні витрат на професійну правничу допомогу, повинна вжити необхідних заходів для їх стягнення з іншої сторони. Водночас інша сторона має право висловлювати заперечення проти таких вимог, що виключає можливість ініціативи суду щодо відшкодування витрат без відповідних дій з боку зацікавленої сторони.

**Постанова ВС від 13 березня 2025 року у справі № 275/150/22
(провадження № 61-13766св24)**

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126020988>

2.2. Щодо розгляду заяви про заміну сторони правонаступником

Задоволення заяви про заміну сторони правонаступником суд здійснює відповідно до норм матеріального і процесуального права, які не передбачають права суду надавати на цій стадії оцінку оспорюваним правочинам, адже це буде порушувати презумпцію їх правомірності.

**Постанова ВС від 12 березня 2025 року у справі № 641/5791/15
(провадження № 61-7975св24)**

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125809175>

2.3. Щодо звільнення заявника від сплати судового збору

Звільнення заявника від сплати судового збору при зверненні з позовом на підставі закону означає його звільнення від сплати такого збору на всіх етапах процесу, в тому числі й при поданні апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції, постановлену в порядку розділу VI ЦПК України. Процедура розгляду заяви про визнання виконавчого листа таким, що не підлягає виконанню, здійснюється відповідно до ст. 432 ЦПК України в межах єдиного провадження, де питання сплати судового збору вже було вирішене при поданні позову. Обов'язок сплати судового збору має бути або на всіх стадіях процесу, або відсутнім, якщо закон звільняє від сплати або не містить норм щодо його сплати.

**Постанова ВС від 12 березня 2025 року у справі № 185/7288/21
(провадження № 61-458св24)**

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125933075>

